

**Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
2.Mf.31.238/2020/8.**

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Lovácsiné dr. Takács Ügyvédi Iroda (4600 Kisvárd, Szent László u. 66., ügyintéző: dr. Takács Katalin ügyvéd) által képviselt **I.rendű felperes neve** (3458 Tiszakeszi, Jókai u. 56.) I. rendű, **Kissné Salamon Edina** (4244 Újfehértó, Pacsirta u. 25.) II. rendű, **III.rendű felperes neve** (3458 Tiszakeszi, Jókai u. 56.) III. rendű, **IV.rendű felperes neve** (4244 Újfehértó, Pacsirta u. 25.) V. rendű, **VI.rendű felperes neve** (4244 Újfehértó, Pacsirta u. 25.) VI. rendű felperesnek a **dr. Balogh Éva egyéni ügyvéd** (3400 Mezőkövesd, Szomolyai út 3.) által képviselt **alperes neve** (3458 Tiszakeszi, Poprádi út 38.) alperes ellen nem vagyoni kártérítés tárgyában indult perében a Fővárosi Törvényszék 5.M.70.024/2020/7. számú ítéletével szemben az alperes által 8. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részében a perköltség vonatkozásában részben megváltoztatja, az I-II-III. rendű felpereseknek járó perköltség összegét személyenként 70.000 (hetvenezer) forint + áfa összegre leszállítja, egyebekben helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 920.000 (kilencszázhuszezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság ítélete és az általa megállapított tényállás

- [1] A Fővárosi Törvényszék a 2020. június 19. napján hozott 5.M.70.024/2020/7. számú ítéletével nem vagyoni kártérítés címén az I., II. és III. rendű felperesek javára személyenként 3.500.000 forint és késedelmi kamat, ugyanezen a jogcímen az V. és VI. rendű felperesek javára személyenként 500.000 forint és késedelmi kamat megfizetésére kötelezte az alperest. Az elsőfokú bíróság ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította, az alperest az I., II. és III. rendű felperesek javára személyenként 150.000 forint + Áfa perköltség megfizetésére kötelezte. Az V. és VI. rendű felpereseket illetően akként rendelkezett, hogy a felek maguk viselik a perben keletkezett költségeiket.
- [2] Az elsőfokú bíróság a IV. rendű felperes vonatkozásában az 5.M.70.024/2020/7. számú jegyzőkönyvbe foglalt - jogerőre emelkedett - végzésével a pert elállás okán megszüntette.
- [3] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. rendű felperes házastársa, a II-III. rendű felperesek édesapja, V-VI. rendű felperesek nagyapja néhai Salamon József 2012. október 15-étől állt határozatlan idejű munkaviszonyban segédmunkás munkakörben az alperessel. Néhai Salamon József munkavédelmi oktatásban részesült a munkaviszonya létesítésekor, az oktatási napló adatai

szerint az oktatás kiterjedt arra, hogy „dúcolatlan munkagödörbe lemenni, tartózkodni szigorúan tilos”. Az oktatási naplóhoz kapcsolódó jelenléti ívet néhai Salamon József aláírta, a jelenléti ív szerint a beszámoltatása megfelelt eredménnyel zárult.

- [4] Az alperes a Force Kft. alvállalkozójaként fűtővezeték építési munkálatoknál működött közre, oly módon, hogy a Force Kft. részére földmunkák elvégzését vállalta. A vállalkozási szerződés alapján az alperesi munkavállalóknak a Budapest XIII. kerület, Révész u. 27. szám alatti távhővezeték építési munkálatainál kellett munkát végezni a Force Kft. irányításával.
- [5] 2012. október 27-én néhai Salamon József több alperesi munkavállalóval együtt kézi földmunkát végzett a munkaterületen. Az aznap végzendő feladatok közé tartozott a közművek kézi eszközzel történő feltárása, majd az árokban dúckeret elhelyezése a hegesztés megvalósítása érdekében, illetve a hegesztők munkájának a segítése. Az alperesi munkavállalók brigádvezetője aznap Kasza Károly volt, aki eligazítást követően néhai Salamon Józsefet és Lukács Ferencet a Force Kft. alkalmazásában álló 4 fő hegesztő mellé osztotta be. Ennek következtében a hegesztők határozták meg az alperesi munkavállalók által elvégzendő feladatokat.
- [6] A munkaterületen egy dúcolatlan munkagödör helyezkedett el, amely mellett egy autódaru volt leállítva. A daruskocsi a szűk hely miatt szabálytalan módon, túl közel, kb. 1 m távolságra volt a munkagödör falától. A munkavégzés során néhai Salamon József és Lukács Ferenc, továbbá 3 fő hegesztő lementek a dúcolatlan munkagödörbe annak érdekében, hogy az ott lévő két csövet egy szintbe hozzák. Amikor ez megtörtént, a hegesztők elhagyták a munkaárkot és azt a feladatot adták néhai Salamon József és Lukács Ferenc részére, hogy maradjanak a gödörben és ássanak ki nagyobb mélyedést (ún. fejpgödört) a vezetékek körül. Amikor a fejpgödör kialakítását megkezdték az alperesi munkavállalók, a daru közelebb állt a munkagödörhöz, akkor már kb. 40 cm-es távolságra helyezkedett el. Aznap csapadékos idő volt, a hirtelen lezúduló eső annyira aláásta a munkagödör falát, hogy a föld, illetőleg a felette található betontömb beomlott a gödörbe, maga alá temetve néhai Salamon Józsefet, aki a sérülései következtében a helyszínen életét veszítette. Lukács Ferenc a föld beomlásakor a munkagödör másik szélén tartózkodott, nem sérült meg.
- [7] Az alperes a 2012. november 5-i határozatával a balesetet üzemi balesetnek elismerte. Az indokolás szerint a sérült tisztázatlan ok miatt ment le a dúcolatlan munkagödörbe, a megtámasztás nélküli gödör fala az esős időjárás következtében csúszott meg. A sérült halálát a rázúduló betontömb okozta. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal a 2012. november 26-án kelt határozatával szintén üzemi baleseti jellegűnek ismerte el a néhai balesetét.
- [8] Az alperes 2012. november 8-án munkabaleseti jegyzőkönyvet is felvett az eseményekről, mely szerint a helyszínen jelenlévő munkatársak, a darus kolléga, illetőleg az alperesi munkavállalók sem észlelték, hogy néhai Salamon József mikor, illetve miért ment le a munkagödörbe. A munkabaleseti jegyzőkönyv ez alapján azt tartalmazta, hogy néhai Salamon József munkavédelmi oktatásban részesült, a munkáltató által előírt védőeszközöket viselte és ismeretlen okból ment le a dúcolatlan munkagödörbe.
- [9] Az elsőfokú bíróság mindezen előzményekre tekintettel vizsgálta a felperesek keresetét, amelyben nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték kötelezni az alperest az elhunyt hozzátartozójuk miatt bekövetkezett személyiségi jogi sérelmekre tekintettel.

- [10] Az elsőfokú bíróság a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 51. § (4) bekezdés, 166. §, 167. §, 171. § (1) bekezdése alapján vizsgálta a keresetet, elsődlegesen azonban az elévülés kérdésben foglalt állást az Mt. 286. § (3) bekezdése alapján.
- [11] A káresemény időpontjára tekintettel az akkor hatályban volt Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: r.Ptk.) 327. § (1) bekezdése alapján fennálló körülményeket vizsgálta. Megállapította, hogy a baleset 2012. október 27-én történt, a keresetlevelet a felperesek 2017. július 6-án terjesztették elő. Ezt megelőzően a felperesek jogi képviselője 2015. július 13-án írásbeli felszólításban kérte az alperest a jelen keresettel megegyező tárgyú kárigény megfizetésére. A fizetési felszólítás - nem vitatottan - 2015. július 15-én kézbesítve lett az alperesnek. Ez a felszólítás megszakította az elévülést, erre tekintettel a felperesek a keresetüket az elévülési időn belül terjesztették elő.
- [12] A baleset jellegét illetően az elsőfokú bíróság a felek által nem vitatott ténynek tekintette, hogy néhai Salamon Józsefet munkavégzése során érte halálos baleset, ami munkabalesetnek minősült. Erre tekintettel az alperesnek az ellenkérelemben foglaltak alapján az Mt. 166. §-a szerint volt lehetősége bizonyítani a kártérítés alóli mentesüléshez szükséges feltételek fennállását. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a munkaviszonnyal összefüggő balesetért fennálló munkáltatói felelősség objektívnek minősül, emiatt a vétkesség vizsgálata nem indokolt. Amennyiben a munkáltató a felelősség alóli mentesülésre hivatkozik, figyelemmel a Kúria (korábban Legfelsőbb Bíróság) Munkaügyi Kollégiuma 29. számú állásfoglalására, neki kell bizonyítani az ezt megalapozó tényeket. A működési, ellenőrzési körbe tartoznak mindazok a feladatok, amelyekkel összefüggő személy, magatartás vagy használt anyag, felszerelés, berendezés, energia tulajdonságából, állapotából, mozgásából, működéséből eredő körülmények a munkáltató hatókörébe tartoznak, vagyis azokra ráhatása van. Olyan személyek magatartása is a munkáltató ellenőrzési, működési körébe tartozik, akik nem a munkáltató munkavállalói, azonban jelenlétüket, közreműködésüket lehetővé tette. Olyan tények, körülmények bizonyítása útján lehetséges tehát a mentesülés, amelyekre a munkáltatónak semmilyen ráhatása nincs, amelyeket nem tud befolyásolni.
- [13] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a perbeli baleset nem az alperes ellenőrzési körén kívül eső okra volt visszavezethető. Az Mt. 51. § (4) bekezdése értelmében a munkáltatót terheli a biztonságos munkakörülmények kialakításának, fenntartásának kötelezettsége. Az alperes a balesettel összefüggésben nem ellenőrizte a biztonságos munkavégzésre vonatkozó körülmények megvalósulását, ezért fordulhatott elő, hogy néhai Salamon József dúcolatlan munkagödörben végzett munkát. A szabálytalan munkavégzést az alperes befolyásolhatta volna, amennyiben a helyszínen megjelenik, illetve rendszeresen ellenőrzi a Force Kft. munkavállalóinak a tevékenységét és az egészséget, biztonságot nem veszélyeztető munkakörülményeket. Az elsőfokú bíróság értékelte azt is, hogy fennállt-e az alperes ellenőrzési körén kívül eső olyan körülmény, amellyel nem kellett számolni, vagy nem volt elvárható, hogy azokat az alperes elhárítsa, elkerülje. Ilyen elháríthatatlan körülményt nem talált fennállónak, mivel az alperesnek a munkaterületen számolnia kellett dúcolatlan munkagödör létesítésével. Ezt az a tény is alátámasztotta, hogy az alperes a saját oktatási anyagában a dúcolatlan munkagödörben történő munkavégzést tiltotta. Mindezekre tekintettel az Mt. 166. § (2) bekezdés a) pontja alapján az alperes mentesülését nem lehetett megállapítani.
- [14] Az Mt. 166. § (2) bekezdés b) pontjában meghatározott feltétel, azaz a károsult elháríthatatlan magatartása szintén nem volt megállapítható az elsőfokú bíróság álláspontja szerint. Ahhoz ugyanis szükséges lett volna olyan körülmény fennállása, amely az alperes részéről objektíve nem volt elhárítható és kizárólagosan a sérült magatartásával állt összefüggésben. Az elsőfokú bíróság

kifejtette, hogy a munkáltató nem hivatkozhat a munkavállaló kizárólagos, elháríthatatlan magatartására abban az esetben, amennyiben a munka megszervezésével, irányításával, ellenőrzésével kapcsolatos kötelezettségeit maga is megszegte. A jelen ügyben az alperes nem szervezte meg megfelelően a munkát, azt nem irányította, tehát a munkaszervezéssel kapcsolatos kötelezettségeit megszegte. Kijelölt egy személyt a munkavállalók közül, azonban nem jelölt ki olyan vezetőt, aki jogosult volt felülbírálni a hegesztők utasításait. Függetlenül attól, hogy a munkavállalók munkavégzésének összehangolása a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 40. §-a értelmében a Force Kft.-t terhelte, a munkaviszonyra tekintettel a munkavállalója balesetével összefüggésben az alperes kártérítési felelőssége fennállt.

- [15] Az alperes a kármegosztásra is hivatkozott néhai Salamon József vétkes közrehatása, kötelezettségszegése alapján, ezért az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kár összegszerűsége körében, ezt a körülményt is vizsgálta. Ebben a kérdésben Lukács Ferenc tanúvallomását tekintette irányadónak, melyre hivatkozva nem találta alaposnak a munkabaleseti jegyzőkönyv azon megállapítását, hogy néhai Salamon József ismeretlen okból és indokolatlanul tartózkodott a munkagödörben. Ezzel szemben ugyanis Lukács Ferenc tanú a perben azt adta elő, hogy a feladatuk a hegesztők munkájának segítése volt. Kifejezetten a hegesztőktől kapták azt a feladatot, hogy a munkagödörben alakítsanak ki további mélyedést („fejgödört”) annak érdekében, hogy legyen elegendő hely a csövek hegesztésekor. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a munkabaleseti jegyzőkönyvet hiányosnak, pontatlannak találta, az abban foglaltakkal szemben annak tulajdonított perdöntő jelentőséget, hogy a szabálytalan munkavégzést az alperes idézte elő, mivel nem megfelelően szervezte meg és ellenőrizte a munkavégzést. Nem lehetett az elhunyt terhére értékelni, hogy a Force Kft. alkalmazottainak utasítására lement a munkagödörbe. A Force Kft. tevékenysége ugyanis nem befolyásolta az alperes kártérítési felelősségét.
- [16] Nem vitatott ténynek tekintette az elsőfokú bíróság, hogy az elhunyt tisztában volt a dúcolatlan munkagödörre vonatkozó tilalommal, erről oktatásban is részesült. Annak is jelentősége volt azonban, hogy az alperes nem oktatta ki a munkavállalót arra, mi a teendő a napi munkavégzés során abban az esetben, amennyiben a fővállalkozó alkalmazottai utasítják adott esetben az oktatási követelményekkel ellentétes - jelen esetben a dúcolatlan munkagödörben történő - munkavégzésre. Ilyen jellegű oktatás hiányában a sérülti közrehatást nem találta megállapíthatónak az elsőfokú bíróság, ezért az alperes kizárólagos felelősségét határozta meg.
- [17] Az elsőfokú bíróság a tényállás eltérő voltára hivatkozva nem találta alaposnak az alperes hivatkozását a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.M.157/2015/32. számú elsőfokú ítéletére. Az adott ügyben ugyanis a munkavállaló saját elhatározásából, utasítás hiányában ment le a munkagödörbe anélkül, hogy bárkinek szólt volna erről.
- [18] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegszerűségét vizsgálva, az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB határozatára utalva kiejtette, a nem vagyoni kártérítés összegét az eset konkrét sajátosságai, a károsult személyi körülményei figyelembevételével kell meghatározni.
- [19] Az I-II-III. rendű felperesek egészségügyi körülményei, pszichés károsodása vizsgálata céljából az elsőfokú bíróság orvosszakértői bizonyítást folytatott le. A felperesek vitatták az orvosszakértői véleményt, azonban további bizonyítási indítványt nem terjesztettek elő. Az alperes a szakvéleményt elfogadta. A szakvélemény nem volt hiányos, homályos, ellentmondásos, ezért azt az elsőfokú bíróság is irányadónak tekintette.

- [20] Az alapján azt állapította meg, hogy a szakértő egyik általa vizsgált felperes esetében sem állapított meg olyan testi betegséget, vagy pszichés megbetegedést, amely a hozzátartozójuk halálával okozati összefüggésben alakult ki, vagy romlott. Nem lehetett megállapítani pathológiás gyászreakciót sem, mindhárom felperes vonatkozásában egy szokványos, kb. egy évig tartó gyászreakció zajlott le.
- [21] Az elsőfokú bíróság ugyanakkor megállapította a felperesek személyhez fűződő jogai sérelmét, mert a baleset folytán sérült a családban éléshez, a családhoz tartozáshoz való joguk. A személyhez fűződő jogsértés tényét nem csupán az egyéves gyászreakció, illetőleg az elhunyt hozzátartozó halála miatt érzett lelki fájdalom alapozta meg, hanem az a tény is, hogy az I. rendű felperes 25 év házasság után a házastársát, a II-III. rendű felperesek pedig 20-as éveik elején az édesapjukat vesztették el. A haláleset bekövetkezése hangsúlyosan értékelendő súlyos tényező, amely jellegénél fogva visszafordíthatatlan, gyakorlatilag jóvátehetetlen következménnyel jár. A felperesek a baleset következtében azzal voltak kénytelenek szembesülni, hogy szeretett hozzátartozójukat tragikus hirtelenséggel elvesztették úgy, hogy a baleset elkerülhető lett volna. Mindezen körülményeket értékelve, az elsőfokú bíróság az I-II-III. rendű felperesek keresetét túlnyomórészt alaposnak találta és személyenként 3.500.000 forintban határozta meg a nem vagyoni kártérítés összegét, amelyet a kár bekövetkezéséhez képest szükséges és elégséges mértékűnek talált. A kereset ezt meghaladó részét azért utasította el, mivel az orvosszakértői vélemény semmilyen egészségügyi károsodást nem állapított meg a halálesettel összefüggésben.
- [22] Az elhunyt unokái, azaz az V-VI. rendű felpereseket illetően az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a nagypapájuk halálakor 1, illetve 7 évesek voltak. Unokaként szintén sérült a családban éléshez, a családhoz tartozáshoz kapcsolódó személyhez fűződő joguk. Tekintettel arra, hogy az unokák esetében a felperesek nem is hivatkoztak egészségsérelemre, pszichés, vagy testi megbetegedésre, ezért az elsőfokú bíróság erre vonatkozó bizonyítást nem rendelt el. Kizárólag azt a tényt értékelte a nem vagyoni kártérítés megállapításakor, hogy a néhai unokái azzal a tudattal kell tovább élnék az életüket, hogy a nagypapájuk tragikus körülmények között hunyt el munkahelyi balesetben, ezáltal meg lettek fosztva a nagypapájuk társaságától, a vele közös tevékenységektől. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság fele részben találta alaposnak a nem vagyoni kártérítés iránti igényt és személyenként 500.000 forintban határozta meg annak összegét. Az ezt meghaladó rész tekintetében az V-VI. rendű felperes keresetét elutasította.
- [23] Az elsőfokú bíróság az igazságügyi munkavédelmi szakértő kirendelését nem találta indokoltnak, ezért az ezzel összefüggő alperesi indítványt mellőzte. Kifejtette, hogy az elhunyt közrehatásának meghatározása különleges szakértelmet nem igényelt.
- [24] Nem találta alaposnak az alperes kérelmét az Mt. 167. § (3) bekezdésére hivatkozással a kár összegének rendkívüli méltánylást érdemlő okból történő mérséklése iránt. Kifejtette, hogy a jogalkotó a kis egzisztenciájú, alapvetően természetes személy munkáltatók esetében teszi lehetővé a kár összegének mérséklését, amennyiben a kár megtérítése alapvetően kihat a munkáltató fennmaradására, további működésére.
- [25] Az elsőfokú bíróság az I-II-III. rendű felpereseket illetően a pernyertességük arányát 82 %-ban állapította meg. A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdés a) pontja megfelelő alkalmazásával erre figyelemmel határozta meg a felpereseket személyenként megillető perköltség összegét, a pervesztesség aránya szerint. Az V-VI. rendű felperesek esetében a pernyertesség aránya 50 %-os

volt, ezért az elsőfokú bíróság akként rendelkezett, hogy az alperes, illetve V-VI. rendű felperesek maguk viselik a perrel kapcsolatban felmerült költségeiket.

Az alperes fellebbezése

- [26] Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes nyújtott be fellebbezést, melyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és elsődlegesen a felperesek keresetének elutasítását, másodlagosan kármegosztásra hivatkozva a nem vagyoni kártérítés összegének mérséklését kérte.
- [27] Az alperes fellebbezésében a bizonyítékok téves értékelésére és téves jogi következtetések levonására hivatkozva állította, hogy az elsőfokú bíróság megalapozatlan érdemi döntést hozott. Nem értékelte, hogy az elhunyt bizonyítottan szabályszegő magatartást tanúsított, amikor utasítás, illetve munkavédelmi oktatás ellenére a dúcolatlan munkagödörben végzett munkát. Néhai Salamon József tudomással rendelkezett arról, hogy nem végezhet munkát dúcolatlan munkaárokból, ennek ellenére lement oda. Ebből következően téves volt az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy kizárt a sérülési közrehatás. Amennyiben az elhunyt betartotta volna a munkavédelmi oktatáson elhangzottakat, a baleset sem következett volna be. Figyelembe kellett volna venni azt is, hogy a sérült, az alperes munkavállalójaként nem volt köteles a harmadik cég alkalmazásában lévő hegesztők kérésének eleget tenni a munkáltató utasítása, előírása ellenére. Nem eredményezheti a munkáltató kártérítési felelősségét, amennyiben a vele munkaviszonyban nem álló harmadik személyek utasítására, a munkavédelmi oktatással ellentétesen jár el a munkavállaló. Az elsőfokú bíróság álláspontja a kioktatás körét illetően is téves és életszerűtlen, hiszen nem volt elvárható oktatás arra vonatkozóan, hogy dúcolatlan munkagödörben lehet-e munkát végezni olyan személy kérésére, akinek egyébként nincs utasításadási joga. Ezzel kapcsolatban az elsőfokú bíróság annak sem tulajdonított jelentőséget, hogy a munkaszerződés is tartalmazta a munkáltatói jogkör gyakorlásának személyét.
- [28] Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy néhai Salamon József utasításra ment le az árokba, mivel olyan személy kérése alapján járt el, aki nem volt a munkáltatója, nem minősült a felettesének, még munkatársának sem, vagyis nem volt utasításadási joga. Az oktatáson kapott tájékoztatás ellenére, utasítás hiányában cselekedett, e tényeknek tévesen nem tulajdonított jelentőséget az elsőfokú bíróság. Az elsőfokú ítélet következtében nincs jelentősége sem az oktatási napló, sem az oktatás tartalmának, mert attól függetlenül mindenképpen fennáll a munkáltató objektív felelőssége.
- [29] Az alperes fellebbezésében a nem vagyoni kártérítés összegét illetően azt állította, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értékelte az igazságügyi orvosszakértői vélemény adatait. Az orvosszakértő ugyanis nem állapított meg elhúzódó gyászreakciót, a halálessel összefüggő testi, vagy pszichés megbetegedést egyik felperes esetében sem. Nem nyert bizonyítást, hogy az I. rendű felperes egészségi problémái bármilyen okozati összefüggésben lennének a házastársa halálával. A felperesek a családi együttéléshez fűződő joguk, a fizikai, egészségügyi problémáik és a pszichikai nehézségek, az elhúzódó gyászreakció miatt határozták meg jelentős összegben a nem vagyoni kártérítés összegét. Az általuk hivatkozottak egy része azonban nem nyert bizonyítást, ugyanakkor a család harmonikus élete, a családi életük részletei szintén nem lettek feltárva a perben. Az V-VI. rendű felperesek esetében még tényállítás sem történt azzal kapcsolatban, hogy milyen volt a viszonyuk a nagypapájukkal. Ebből következően az elsőfokú bíróság megalapozatlanul, indokolatlanul magas összegben határozta meg a nem vagyoni kártérítés összegét, a bizonyítás

eredményét nem megfelelően értékelte és kétely nélkül fogadta el a keresetben meghatározott igényt.

- [30] Az alperes fellebbezésében az I-II-III. rendű felperesek javára megítélt perköltség összegét is vitatta, annak mérséklését kérte az IM rendelet 3. § (6) bekezdésére figyelemmel. Kifejtette, hogy az összesen 450.000 forintban meghatározott perköltség nem állt arányban az elsőfokú eljárásban ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel, hiszen a felperesek jogi képviselője csak egyetlen tárgyaláson jelent meg és nem terjesztett elő jelentős terjedelmű beadványokat, a szakértői véleményre észrevételt, nyilatkozatot sem terjesztett elő. Mindezekre tekintettel aránytalanul eltúlzott volt a számára megállapított perköltség összege.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme

- [31] A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

- [32] Az alperes fellebbezése részben alapos.
- [33] Az elsőfokú bíróság a tényállást kisebb részben hiányosan állapította meg és a levont jogkövetkeztetéseivel is csak részben értett egyet a másodfokú bíróság, azonban mindez a jogvita érdemi elbírálására nem hatott ki.
- [34] A másodfokú bíróság az elsőfokú eljárásban becsatolt okirati bizonyítékok alapján azzal kiegészítette a tényállást, hogy az alperes és a Force Építőipari Tervező és Kivitelező Kft. közötti 2012. augusztus 15-én kelt eseti vállalkozási szerződés 6. pontja szerint a műszaki irányítást a megrendelő gyakorolja, a műszaki biztonsági kooperációs irányítás, ellenőrzés, a feladatok kiadása, számonkérése a vállalkozó (alperes) feladata. Az alperes feladata volt továbbá a megrendelő építésvezetője, műszaki vezetője által megjelölt kellő számú és a projekthez kapcsolódó képzettségű létszámot biztosítani. A megrendelő, illetve annak helyszíni képviselőjének távollétében, illetve a munkaterület más pontján a saját munkafolyamatát a vállalkozó (alperes) irányította.
- [35] Muszkata József ügyvezető 2018. június 13-ai személyes meghallgatásakor (23. sorszámu jkv.) azt adta elő, hogy a baleset napján Balla Gyula és Kasza Károly munkavállalókat jelölte ki egyeztetésre a Force Kft. építésvezetőjével az elvégzendő munkák tárgyában. Az ügyvezető arra is egyértelműen nyilatkozott, hogy a baleset napján az alperesi munkavállalók a hegesztőkhöz voltak beosztva, vagyis néhai Salamon József és Lukács Ferenc számára a Force Kft. hegesztői határozták meg az elvégzendő feladatokat. A fentiek alapján alaptalan volt a fellebbezésnek az a hivatkozása, miszerint csak a munkáltatói jogkör gyakorlója adhatott utasítást a munkavállalóknak.
- [36] Az alperes a másodfokú eljárásban már nem vitatta, hogy a munkabaleseti jegyzőkönyv megállapításával szemben néhai Salamon József nem „ismeretlen” okból ment le a munkagödörbe, hanem a kapott feladat végrehajtása érdekében. Az ügyvezető azt adta elő, hogy saját utasítása értelmében a vállalkozási szerződésben foglaltak alapján a munkát az építésvezető és a műszaki vezető irányította, a konkrét munkafolyamatnál pedig a Force Kft. hegesztői irányították a munkálatokat, annak ellenére, hogy az ügyvezető által megbízott két alperesi munkavállaló is ott volt az építkezésen. Ezért helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság az alperes mulasztását az ellenőrzés és a munkaszervezés körében. A megrendelő építésvezetője, műszaki vezetője távollétében ugyanis a vállalkozási szerződés szerint az alperes kijelölt munkavállalóinak kellett

irányítani a munkát. Ezzel szemben azonban néhai Salamon József és Lukács Ferenc munkavégzését az erre kijelölt munkatársak nem irányították, az alperes a munkafolyamatot nem ellenőrizte és eltúrte, hogy annak részleteit a Force Kft. hegesztői határozzák meg. Ezzel a ténnyel az ügyvezető, mint a munkáltatói jogkör gyakorlója is tisztában volt, a tudtával történt ennek megfelelően a munkavégzés, ráadásul az ügyvezető nem is tartózkodott asnap a helyszínen. Mindezekre tekintettel - az elsőfokú bíróság helyes érvelése szerint - a munka megfelelő megszervezésének és ellenőrzésének a hiánya az alperes terhére megállapítható volt.

- [37] A Kúria, a munkáltatónak a munkavállaló egészségi állapotában bekövetkezett károkért fennálló felelőssége egyes kérdéseiről szóló 1/2018. (VI. 25.) KMK véleménye (továbbiakban: KMK vélemény) a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény alapján elbírált ügyekre nem tekinti alkalmazhatónak az MK 29., 30. és 31. sz. állásfoglalásait. Ettől függetlenül helytálló az elsőfokú bíróságnak a munkáltató ellenőrzési körébe tartozó okra vonatkozó, az Mt. 166.§ (2) bekezdésének a) pontjára alapított megállapítása. A KMK vélemény ugyanis rögzíti, hogy a munkáltató ellenőrzési körébe tartozik többek között a munka megszervezése, továbbá a munkáltató által megbízott személy magatartásával, mulasztásával összefüggő körülmények. Az alperes tehát a kifejtettek szerint megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy harmadik személyek, azaz a hegesztők magatartása miatt a felelőssége nem áll fenn, mivel az ő tevékenységük az ellenőrzési körébe nem tartozott.
- [38] Tévesen értékelte az alperes a fellebbezésében az oktatással összefüggő ítéleti megállapításokat is. Az elsőfokú bíróság ítéletéből ugyanis nem következett, hogy nincs jelentősége az oktatás tartalmának, mert attól függetlenül is fennáll az objektív felelősség. Az oktatás megtörténte, tartalma alapvető fontosságú, annak minden fontos körülményre kiterjedő volta lényeges eleme a munkáltató munkaviszonnyal összefüggő kötelezettségeinek és a kártérítési felelősség vizsgálatának is. Azonban önmagában a megfelelő tartalmú oktatás nem mentesíti a munkáltatót a munka megszervezésével, ellenőrzésével kapcsolatos kötelezettségek alól. A konkrét perbeli esetben - az elsőfokú bíróság részben téves értékelésével ellentétben - nem az oktatás hiányossága, hanem a munkavégzés megszervezése és ellenőrzése teljes hiánya teremtette meg a baleset bekövetkezésének a lehetőségét, ezáltal megalapozva az alperes felelőségét. Annak ellenére tehát, hogy az alperes az oktatást megtartotta és annak során helyesen adott tájékoztatást a dúcolatlan munkagödörben történő munkavégzés tilalmáról, mégsem biztosította az ennek megfelelő munkakörülményeket, mivel lehetővé tette, hogy mások adjanak dúcolatlan munkagödörben történő munkavégzésre utasításokat a munkavállalói számára és az így kialakult munkakörülményeket nem ellenőrizte.
- [39] Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a bizonyítékokat és az ügy valamennyi releváns körülményét annak megállapításakor, hogy az alperes mentesülését eredményező, az Mt. 166.§ (2) bekezdésében meghatározott feltételek nem voltak megállapíthatók.
- [40] A kármegosztás kérdésében részben alapos volt az alperes fellebbezése az alábbiak szerint. Az Mt. 167. § (2) bekezdése értelmében nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amelyet a munkavállaló vétkes magatartása okozott. Az alperes alappal állította, hogy néhai Salamon József annyiban közrehatott a baleset bekövetkezésében, hogy a munkavédelmi oktatás ellenére bement a dúcolatlan munkagödörbe. Ugyanakkor a munkavállalói közrehatás vizsgálatakor - a KMK véleményre is figyelemmel - értékelni kellett a munkáltató objektív felelőségét és emellett a vétkes mulasztását, kötelezettségszegését is. A periratokból kitűnik, hogy a munkavállalók a munkagödör beomlását megelőzően már jó ideje a hegesztőkkel együtt ott végeztek munkát, amit az alperes kijelölt munkavállalói nem ellenőriztek, nem kifogásoltak.

- [41] Az elsőfokú bíróság helytálló következtetése szerint, amennyiben az alperes az ellenőrzési, munkaszervezési követelményeknek eleget tesz, a baleset nem következett volna be. Ennek ellenére tévesen állapította meg a munkavállalói közrehatás kizárt voltát, mivel az oktatással ellentétes munkavégzés megalapozta a sérülti közrehatás megállapítását. Ennek arányát a másodfokú bíróság a munkáltatói mulasztásokat (munkaszervezés és ellenőrzés vétkes elmaradását) értékelve, az alperesre terhesebb 80-20 %-ban találta megállapíthatónak.
- [42] A sérülti közrehatás megállapítása nem hatott ki az elsőfokú ítéletben megállapított nem vagyoni kártérítés összegére. Az elsőfokú ítéletben is hivatkozott 34/1992. (VI. 1.) AB határozat szerint a nem vagyoni kártérítést az eset konkrét sajátosságainak és a károsult személyi körülményeinek alapulvételével úgy kell meghatározni, hogy az az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozását szolgálja. Az ítélezési gyakorlat nem alkalmaz kármegosztást a nem vagyoni kártérítéssel összefüggésben, hanem az összecszerűségénél értékeli a sérülti közrehatást.
- [43] Az elsőfokú bíróság az összecszerűség meghatározásakor helytállóan értékelte valamennyi felperes esetében a rokonság fokát, a családban éléshez és a családhoz tartozáshoz való jog sérelmét. A haláleset a felperesek egész életére kiható jóvátehetetlen következményt jelent. Emellett a körülmények értékelésekor az orvosszakértői véleményben meghatározott normál gyászreakciót is értékelni kellett.
- [44] Az alperes megalapozatlanul hivatkozott fellebbezésében az orvosszakértői vélemény téves értékelésére. Az elsőfokú bíróság a Pp. 206.§-a megsértése nélkül járt el, ugyanis ítélete indokolásában egyértelműen kifejtette, hogy a szakvélemény nem támasztotta alá a felperesek egészségkárosodással, betegségek kialakulásával, illetve rosszabbodásával kapcsolatos előadásait. Az elsőfokú ítélet indokolásában a kereset részben történt elutasítását ennek megfelelően a szakvélemény megállapításaival indokolta. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helytálló értékelésével nem az egészségi állapot, hanem a családban élés jogának sérelmét, a közeli hozzátartozó elvesztésének tényét értékelte, figyelembe véve - a szakvélemény alapján - az egy éves gyászreakciót is. Az elsőfokú bíróság által megítélt összeg - a család életkörülményeinek részletesebb ismerete hiányában és a sérülti közrehatás megállapítása ellenére - nem minősült eltúlzottnak, mivel a felperesek a mértéktartás elvének megfelelő igényt terjesztettek elő. A felpereseket ért helyrehozhatatlan, egész életükre kiható következményeket, személyiségi jogi sérelmet az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe. Ezért a fellebbezés alapján a másodfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegének leszállítására nem látott lehetőséget.
- [45] A másodfokú bíróság alaposnak találta a fellebbezést az I.-II.-III rendű felperesek javára megítélt perköltség összege tekintetében, mivel az nem állt arányban az elsőfokú eljárásban kifejtett ügyvédi munkával. A perköltség meghatározásakor a pertárgy értéke mellett figyelembe kell venni az adott ügyben kifejtett jogi képviseleti tevékenység munka- és időigényességét is (BDT2019.3965). A felperesek jogi képviselője mindössze egy tárgyaláson jelent meg. Az általa benyújtott beadványok terjedelmét is figyelembe véve a másodfokú bíróság az elsőfokú perköltséget az I.-III. rendű felperesek esetében személyenként 70.000 forint + áfa összegre szállította le az IM rendelet 3.§ (6) bekezdése alkalmazásával.
- [46] Mindezek alapján a másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 253.§ (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet az indokolás egy részének módosításával a perköltség tekintetében részben megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta.

Záró rendelkezések

- [47] A felperesek jogi képviselője a másodfokú tárgyalást elmulasztotta, fellebbezési ellenkérelme indokolást, jogi érvelést és perköltség igényt sem tartalmazott. Erre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 78-80.§-ai alapján mellőzte a határozathozatalt a másodfokú perköltség tárgyában.
- [48] A fellebbezési eljárásban túlnyomórészt pervesztes alperes a fellebbezett pertárgyérték (11.500.000 forint) alapján az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46.§ (1) bekezdése szerint számított fellebbezési illeték megfizetésére köteles.

Budapest, 2021. február 11.

. Orosz Andrea s.k.
a tanács elnöke

dr. Laczó Adrienn Lilla s.k.
előadó bíró

dr. Szalai Beatrix s.k.
bíró